

POSTANOWIENIE

22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2024 r. w Warszawie
zażalenia Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta Rzeszowa
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 6 lipca 2023 r., I ACa 54/22,
w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezydenta Miasta
Rzeszowa
o odszkodowanie,

**uchyla zaskarżony wyrok pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 21 października 2021 r., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Na powyższy wyrok zażalenie wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie przepisu postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 386 § 4 k.p.c..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. W przypadku wskazania przez sąd drugiej instancji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji jako podstawy uchylenia wyroku, zakres kognicji Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji, natomiast poza tym zakresem pozostaje prawidłowość poglądu prawnego wyrażonego przez ten sąd. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia. Kontrola dokonywana w ramach zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, stąd powinna zmierzać jedynie do oceny istnienia przesłanek do uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito* (zob. np. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 16/21; z 10 grudnia 2015 r., V CZ 77/15; z 15 kwietnia 2016 r., I CZ 13/16; z 19 października 2016 r., V CZ 58/16 oraz powołane w nich orzecznictwo).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. oznacza nierozstrzygnięcie o żądaniu pozwu, czyli niezałatwienie przedmiotu sporu, całkowite zaniechanie wyjaśnienia istoty sprawy lub treści spornego stosunku prawnego. Wszelkie inne wadliwości rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości), nie uzasadniają wydania wyroku kasatoryjnego. Uchybienia prawu materialnemu, a także procesowemu, jeśli zostały podniesione w apelacji i zostały ocenione jako uzasadnione, powinny być w systemie apelacji pełnej załatwione

bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym. Odmienne ocena prawna, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a dowodzi jedynie, że istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. Możliwość oceny roszczenia według przepisów regulujących inną podstawę prawną, nie należy do zakresu pojęciowego nierozpoznania istoty sprawy przewidzianego w art. 386 § 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2023 r., III CZ 258/23, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2017 r., II CZ 20/17, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2017 r., III CZ 62/16, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2015 r., V CZ 77/15, niepubl. i powołane w nich judykaty).

Nie można odmówić racji Sądowi Apelacyjnemu, gdy zarzuca Sądowi pierwszej instancji niedostateczne wyjaśnienie, zaprezentowanego w zawartych w uzasadnieniu wydanego wyroku rozważaniach prawnych, stanowiska w przedmiocie legitymacji biernej po stronie pozwanego. Niedostatki w tym względzie nie mogły być jednak w okolicznościach sprawy kwalifikowane jako nierozpoznanie istoty sprawy. Słusznie w zażaleniu pozwany zarzuca, iż stosowne działania w tym względzie powinien podjąć Sąd drugiej instancji.

Natomiast zaniechanie „poczynienia koniecznych ustaleń faktycznych” (jak wskazuje w uzasadnieniu Sąd Apelacyjny) nie może, w realiach przedmiotowej sprawy, prowadzić do wniosku, iż jest to nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.. Rację ma pozwany, iż zwraca uwagę na konieczną inicjatywę dowodową po stronie powoda oraz na konieczność właściwego rozeznania przez sąd orzekający w sprawie czy określone dowody mają być przeprowadzone. W zakresie postępowania procesowego (gdzie dominuje zasada kontrydiktoryjności) nie chodzi o przeprowadzenie wszystkich dowodów (jak wynika z art. 235² k.p.c.), ale jedynie tych, które dotyczą faktów spornych, istotnych, nieudowodnionych. Ponadto, sąd musi, według własnej oceny, dostrzegać i przeprowadzać dowody przydatne dla wykazania danych faktów. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy rozważył przeprowadzenie dowodów z opinii biegłego sądowego oraz z przesłuchania stron, zaś negatywna decyzja

w tym względzie (wyrażona w stosownym postanowieniu), nie może być uznana za nierozpoznanie istoty sprawy.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie sposób zatem przyjąć za Sądem Apelacyjnym, że miała miejsce powołana przez ten Sąd przyczyna kasatoryjna.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z 398¹⁵ § 1 oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]